

DEVASTACE KRAJINY, LESŮ A ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY POKRAČUJE

Velkými lány, dědictvím socialistického zemědělství, se české zemědělství liší od vyspělých zemí západní Evropy. Ukazuje to i porovnání velikostí farem v tuzemsku a Evropské unii. Zatímco průměrná rozloha na farmu v České republice je 133 hektarů, průměr EU je 15 hektarů. Podíl zemědělských podniků s rozlohou obhospodařované půdy vyšší než 100 hektarů v Česku činí 19,3 procenta oproti pouhým 2,7 procenta v celé EU.

Stav zemědělské krajiny v ČR:

- Půda ohrožená vodní erozí: 54 %
- Půda vysoce ohrožená okyselením: 62 %
- Půda ohrožená utužením: 49 %
- Roční ztráta půdy: 21 mil. tun ornice
- Pokles početnosti ptáků zemědělské krajiny 33 % oproti roku 2000
- Úbytek hmyzu o zhruba 75 % za poslední tři desetiletí

Zdroj: Hnutí Duha a Česká společnost ornitologická

Vzhledem k poloze České republiky, která leží na hlavním evropském rozvodí, jsou jediným zdrojem vody pro naše území republiky dešťové či sněhové srážky. Jejich zadržování vegetací a především půdou (tj. jejich retence) jsou klíčové pro její další osud v naší krajině. Horní vrstva půdy funguje totiž jako houba absorbující vodu – 100 cm silná povrchová vrstva půdy na ploše 1 km² dokáže potenciálně zadržet 300 000 m³ vody. Všeobecný pokles retence vody v krajině je výsledkem nevhodného hospodaření v krajině za uplynulých 70 let, kdy kromě scelování pozemků došlo k úplnému odstranění či výraznému poškození retenčních struktur krajiny, kterými jsou např. louky, remízky, nivy řek a lesní porosty. Např. od roku 1948 do konce 80. let bylo na území ČR rozoráno na 270 000 ha luk a pastvin, 145 000 ha mezí (což odpovídá délce 800 000 km), 120 000 km polních cest, 35 000 hájků, lesíků, remízků a bylo odstraněno na 30 000 km liniové zeleně (větrolamy, aleje...). Na 1/7 plochy ČR bylo navíc vybudováno meliorační zařízení (1,1 milion ha polí) a tyto pozemky tak záměrně odvodněny a převedeny na zemědělskou půdu. Zemědělská půda zaujímala v roce 2014 více než polovinu území České republiky, orná půda pak tvořila 38 % území našeho státu, což je více než běžný průměr ostatních evropských států. Lesních porostů máme sice v současnosti 2x více než za doby Marie Terezie, ale jejich nevhodná skladba s převahou smrkových monokultur k retenci vody v krajině také moc nepřispívá.

Retenci vody v krajině nepomáhají ani regulacemi degradovaná koryta řek a potoků, jejichž dna jsou nadměrně zahloubená a mnohdy opevněná betonem.

ZDROJE:

Konec širých lánů v Čechách? Venkov čeká velká změna. BusinessInfo.cz [online], 24. 10. 2019 [cit. 18. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/konec-sirych-lanu-v-cechach-venkov-ceka-velka-zmena>

Rulík, M., Nováček, P.: A je to v suchu. Pavel Nováček [online], 1. 9. 2018 [cit. 18. 11. 2021]. Dostupné z: <https://pavelnovacek.eu/articles/a-je-to-v-suchu/>